

В. І. Цимбалюк,
кандидат юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5572-9603>

ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Навчально-науковий інститут права
Національного університету водного господарства та природокористування
вул. Олекси Новака, 75, навчальний корпус № 8, 33000, Рівне, Україна
E-mail: v.i.tymbaliuk@nuwm.edu.ua

Мета: проаналізувати специфіку діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим у представленому матеріалі реалізуються такі завдання: 1) визначено особливості правового статусу місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану; 2) розкрито зміст повноважень місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану як основи їхньої практичної діяльності. **Методи дослідження:** загальнотеоретичні та аналітичні у поєднанні з системним і комплексним підходами. **Результати:** показано, що в українській державотворчій практиці реалізовано дуалістичну модель влади на місцях, що представлена місцевими державними адміністраціями й місцевим самоврядуванням. Констатовано, що критична специфіка умов воєнного стану акцентує увагу на оборонні та безпекові питання, що спонукала законодавця передбачити можливість утворення військових адміністрацій, що перебирають на себе функції органів виконавчої влади на місцях. **Обговорення:** аналіз норм, що регламентують діяльність місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану, дають підстави стверджувати, що законодавець намагався доволі ретельно виписати повноваження військових адміністрацій. Фактична діяльність вказаних владних інститутів полягає у 1) запровадженні й здійсненні заходів правового режиму воєнного стану; 2) забезпеченні ефективного використання усіх наявних ресурсів для забезпечення функціонування відповідних територій; 3) управлінні об'єктами критичної інфраструктури й житлово-комунального господарства попри наявні й потенційні воєнні загрози; 4) управлінні гуманітарною сферою; 5) здійсненні ефективного публічного адміністрування з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану.

Ключові слова: державна влада; органи місцевої виконавчої влади; воєнний стан.

Постановка проблеми та її актуальність. Після тридцяти років складного й подекуди драматичного формування новітньої української державності наш народ вкотре зазнав випробування на міцність війною. Підступний ворог вже не вперше намагається позбавити українців права господарювати на власній землі. В означеній ситуації без перебільшення від кожного українця залежить здатність ефективно протистояти агресії російського фашизму, а також перспективи української держави. Водночас,

навіть у цій критичній ситуації не втрачає актуальності раціональний науковий підхід до діяльності в умовах воєнного стану державних інститутів, зокрема місцевих органів виконавчої влади. В екстремальних умовах війни маємо можливість перевірити ефективність створеної в Україні управлінської вертикалі, міцність суб'єктивно-об'єктивних взаємозв'язків у системі національного публічного адміністрування, здатність управлінців (зокрема, державних службовців місцевого рівня) раціонально й про-

дуктивно діяти в критичних умовах. Вказане вважаємо переконливими аргументами актуальності спеціальної наукової уваги до проблематики діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Станом на сьогодні теоретичні й практичні питання діяльності місцевих органів виконавчої влади були предметом наукової активності багатьох українських дослідників. Опрацьовуючи методологічну основу нашого дослідження було встановлено, що: 1) адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади досліджував К. Лопатюк [1]; 2) специфіку повноважень місцевих державних адміністрацій як суб'єктів адміністративної нормотворчої діяльності в управлінні українськими регіонами розглядав П. Нагорний [2]; 3) питання організації та функціонування місцевих державних адміністрацій як місцевих органів виконавчої влади розглядала І. Шаповалова [3]; 4) адміністративно-правове регулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади досліджував Ю. Кіцул [4]; 5) місце обласних державних адміністрацій в системі державного управління та їх роль у комплексному забезпеченні управлінських рішень вивчала Г. Сабурова [5]; 6) місце органів місцевої виконавчої влади в системі регіонального управління аналізувала Л. Чернюк [6]; 7) проблематику розмежування повноважень між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування в Україні змістовно проаналізував Ю. Буглак [7]. Напрацювання вказаних дослідників були враховані в контексті нашого дослідження. При цьому окремо звертаємо увагу на дослідження М. Ярмистого, який одним із перших порушив тему повноважень і співпраці військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану [8]. Водночас, проведений нами аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що досі немає комплексних робіт, у яких би прочитувалась спеціальна наукова увага до проблематики діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану.

Метою статті є проаналізувати специфіку діяльності місцевих органів виконавчої влади в

умовах воєнного стану. У зв'язку з цим у представленому матеріалі реалізуються такі завдання: 1) визначити особливості правового статусу місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану; 2) розкрити зміст повноважень місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану як основи їхньої практичної діяльності. Методологічна основа дослідження детермінована його теоретичним характером, що пов'язано із залученням загально-теоретичних і аналітичних методів наукового дослідження, які надають можливість досягнення сформульованої наукової мети.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конституція України закріпила дві системи влади на місцях: місцеві державні адміністрації (місцеві органи виконавчої влади) і місцеве самоврядування (публічна влада територіальних громад), що є різними за своєю юридичною природою системами місцевої влади, насамперед за функціями та повноваженнями [9].

Правовий статус місцевих органів виконавчої влади визначено Законом України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV [10]. Зокрема ст. 1 Закону визначає, що виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації, які є місцевими органами виконавчої влади і входять до системи органів виконавчої влади. Повноваження цих органів поширюються на територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Зауважимо, що Закон України «Про місцеві державні адміністрації» належить до нормативних актів, що знаходяться в активному процесі правозастосування, про що свідчать чисельні – понад сімдесят, зміни та доповнення, що вносилися в нього з моменту ухвалення у квітні 1999 року.

Для розуміння такого державно-правового явища як місцеві органи виконавчої влади (місцеві державні адміністрації) обґрунтовано взяти до уваги такі наукові положення:

1) органи місцевої виконавчої влади – місцеві державні адміністрації, які функціонують у межах певних адміністративно-територіальних одиниць, виражають держав-

ницький аспект природи місцевої влади [11, с. 50];

2) місцеві державні адміністрації потрактовуються як провідники внутрішньої політики держави на місцях [3, с. 77];

3) органи місцевої виконавчої влади є провідниками державної регіональної політики, що спрямована на створення умов для оптимальної економічної самостійності регіонів і забезпечення ефективного державного регулювання процесів регіонального розвитку [6];

4) місцеві органи державної влади спрямовані у своїй діяльності на забезпечення колективних потреб населення, інтересів громади [12, с. 27];

5) специфіка діяльності місцевих держадміністрацій обумовлена їх фінансово-економічним підґрунтям на тлі залучення усього набору адміністративних, економічних і організаційних методів управління [2, с. 135].

Вказані положення надають можливість зафіксувати спрямованість місцевих державних адміністрацій саме на актуальну проблематику певних адміністративно-територіальних одиниць (їхнього населення – громад) на тлі реалізації покладеної на них функції провідника внутрішньої політики держави на місцях шляхом оптимального використання усіх наявних ресурсів (територіальних і загальнонаціональних). Важливо також відзначити, що органи місцевої виконавчої влади, реалізуючи функцію місцевого управління, займаються створенням і підтримкою «сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних послуг, посилення дієвості та активності громади» [6].

Аналізуючи зміст діяльності місцевих органів виконавчої влади варто взяти до уваги визначення, відповідно до якого, «форма діяльності органів виконавчої влади полягає у здійсненні конкретними суб'єктами певних дій, які певним чином розкривають зміст управлінської діяльності» [4, с. 61]. Конкретний зміст діяльності місцевих органів виконавчої влади детерміновано завданнями цих органів, що перелічені у ст. 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», зокрема: 1) виконання

законів й нормативних актів національного законодавства; 2) забезпечення законності й правопорядку, додержання прав і свобод громадян; 3) виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, програм утвердження української національної та громадянської ідентичності; 4) підготовка та схвалення прогнозів відповідних бюджетів, підготовка та виконання відповідних бюджетів; 5) звітування про виконання відповідних бюджетів та програм; 6) взаємодія з органами місцевого самоврядування; 7) реалізація інших наданих державою, а також делегованих відповідними радами повноважень [10]. Уявлення про зміст питань, що вирішуються місцевими органами виконавчої влади, також дає ст. 13 вказаного Закону, зокрема, до вже названого можна додати: 1) управління майном, приватизації, сприяння розвитку підприємництва та здійснення державної регуляторної політики; 2) питання промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку; 3) організація науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та дітей, утвердження української національної та громадянської ідентичності; 4) використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля; 5) питання зовнішньоекономічної діяльності; 6) організація оборонної роботи та мобілізаційної підготовки; 7) забезпечення соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати.

Відзначимо, що законодавець пішов шляхом конкретизації повноважень місцевих органів виконавчої влади – місцевих державних адміністрацій, присвятивши цьому окрему Главу 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації». Тут подано деталізований перелік повноважень відповідних органів влади у різних галузях: від галузі соціально-економічного розвитку і бюджету та фінансів до галузі містобудування, житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку. Зрештою, не втратило наукової обґрунтованості твердження, що «до основних сфер впливу місцевого управління, які визначені й офіційно закріплені в

Конституції та законодавстві України, відноситься: управління соціально-економічним розвитком відповідної території, управління в сфері бюджету і фінансів, регулювання розвитку житлово-комунального господарства, побутового й торгівельного обслуговування, управління транспортом, зв'язком, освітою, охороною здоров'я, культурою, фізкультурою і спортом» [6].

Не можливо не згадати і загальне положення багатьох досліджень з проблематики пов'язаної з місцевими органами виконавчої влади про те, що місцеві державні адміністрації як органи виконавчої влади, наділені специфічними функціями, адже одночасно виконують і власні функції, і делеговані повноваження від органів місцевого самоврядування [3; 7; 8; 11]. Головним чином мається на увазі управління об'єктами спільної власності територіальних громад.

Між тим, в умовах воєнного стану правовий статус місцевими органами виконавчої влади – місцевих державних адміністрації, зазнав відчутних змін. Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» 12 травня 2015 р. № 389-VIII [13] 24 лютого 2022 р. Указом Президента України № 68/2022 на всій території України утворено 25 обласних військових адміністрацій. Отож обласні, а також Київська міська державні адміністрації набули статусу відповідних військових адміністрацій, а голови цих державних адміністрацій – статус начальників військових адміністрацій.

Необхідно відзначити, що Законом України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що військові адміністрації на відміну від місцевих державних адміністрацій є тимчасовими державними органами, які утворюються для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян (ст. 4).

Іншою принциповою відмінністю правового статусу військових адміністрацій від місцевих

державних адміністрацій є їхнє підпорядкування. Відповідно до вже згаданого Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [13] спрямування, координацію та контроль за діяльністю військових адміністрацій з питань забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, здійснення заходів правового режиму воєнного стану здійснює Генеральний штаб Збройних Сил України, а з інших питань – Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень. Нагадаємо, відповідно до ст. 118 Конституції України, «місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними чи обласними радами. Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня» [14]. Отож в умовах воєнного стану для підвищення ефективності державного управління законодавець вдається до більшої централізації з акцентом на інтереси національної безпеки та оборони.

Специфіка статусу військових адміністрацій як місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану підтверджується також ст. 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Зауважимо, що у цій статті міститься перелік повноважень військових адміністрацій із 47-ми пунктів, тоді як у Законі України «Про місцеві державні адміністрації» [10] у ст. 13 є 10 позицій щодо питань, які вирішуються відповідними адміністраціями і окрема Глава 2 «Основні галузеві повноваження місцевих державних адміністрацій» містить 13 статей, що деталізують відповідні повноваження (кожна стаття містить від 5 до 24 пунктів). Отож є підстави стверджувати, що законодавець намагався доволі ретельно виписати як повноваження місцевих державних адміністрацій у мирний час, так і повноваження військових адміністрацій, що діють в умовах воєнного стану.

Повноваження військових адміністрацій правомірно об'єднують у декілька основних груп: 1) повноваження щодо запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану (організаційні повноваження оборонно-мобілізаційного спрямування, а також сприяння діяльності суду, органів прокуратури, юстиції,

служби безпеки, органів Національної поліції, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України); 2) повноваження у сфері соціально-економічного розвитку на відповідній території (зокрема, забезпечення ефективного використання усіх наявних ресурсів; складання та затвердження місцевого бюджету); 3) повноваження щодо управління об'єктами критичної інфраструктури й житлово-комунального господарства (передусім мається на увазі забезпечення населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення комунально-побутової сфери; організація транспортного сполучення); 4) повноваження з питань управління гуманітарною сферою (включає освітні заклади, заклади охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту тощо); 5) повноваження нормативно-правового та адміністративного спрямування (забезпечення ефективного публічного адміністрування з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану. Вказане наочно підтверджує, що «в період воєнного стану діяльність місцевих органів влади спрямована на забезпечення дії Конституції та законів України, здійснення заходів правового режиму, оборони, цивільного захисту, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Воєнний стан передбачає надання органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки» [8].

Практика року повномасштабної російсько-української війни продемонструвала, що місцеві органи виконавчої влади в умовах воєнного стану беруть активну участь у вирішенні проблем, що постають у разі загрози та/або виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з припиненням (порушенням) роботи систем централізованого водопостачання, водовідведення, електро-, газо- і тепlopостачання (в осінньо-зимовий період) та усіх видів електронних комунікаційних послуг. Зусиллями вказаних органів влади створюються і підтримуються умови, необхідні для збереження життя і здоров'я населення у разі порушення сталої роботи систем життєза-

безпечення [15]. При цьому справедливим є твердження, що військові адміністрації як місцеві органи виконавчої влади в умовах воєнного стану «консолідуєть зусилля місцевих органів влади, спільно із державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями, громадянами здійснюють заходи правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян» [8].

Водночас, необхідно наголосити, що в умовах воєнного стану уряд нашої держави вже планує дії органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад. Спеціальним розпорядженням Кабінетом Міністрів передбачено план, що містить понад 130 різноманітних заходів щодо повернення деокупованих територій до нормального життя, строк виконання яких заплановано на період від місяця до року з дати завершення тимчасової окупації. Показово, що на обласні військові (державні) адміністрації і військові адміністрації населених пунктів (у разі утворення) передусім покладаються зобов'язання реалізувати такі заходи: 1) відновлення діяльності органів місцевого самоврядування; 2) відновлення діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади; 3) забезпечення відновлення функціонування української мови як державної на деокупованих територіях з урахуванням гарантій вільного розвитку, використання і захисту мов корінних народів і національних меншин України; 4) організація, забезпечення ведення/відновлення документації органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ та організацій, особливих справ працівників, електронних підписів та печаток, печаток юридичних осіб (за наявності) тощо; 5) здійснення заходів щодо залучення міжнародної технічної допомоги для відновлення пошкодженої/зруйнованої інфраструктури населених пунктів; 6) здійснення заходів з очищення (розмінування) територій населених пунктів, об'єктів життєзабезпечення населення, гасіння пожеж, розбирання завалів тощо [16].

Крім цього, Указом Президента України від 21 квітня 2022 року № 266/2022 було створено Національну раду з відновлення України від наслідків війни, що має статус консультативно-дорадчого органу при Президентові України й орієнтований на визначення та напрацювання пропозицій щодо пріоритетних реформ, реалізація яких є необхідними у воєнний і післявоєнний періоди [17]. Показово, що відповідно до згаданого Указу, у процесі розроблення таких пропозицій Рада залучала представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, що логічно, оскільки на місцях реалізація такого плану очевидно буде сферою відповідальності, зокрема, саме місцевих органів виконавчої влади.

Висновки. Підсумовуючи вище викладений матеріал, що присвячений проблематиці діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану, є підстави зробити такі висновки й узагальнення.

1. В українській державотворчій практиці реалізовано дуалістичну модель влади на місцях, що представлена місцевими державними адміністраціями й місцевим самоврядуванням. При цьому, місцеві адміністрації як органи виконавчої влади на місцях в умовах мирного часу спрямовані на актуальну проблематику певних адміністративно-територіальних одиниць (їхнього населення – громад) на тлі реалізації покладеної на них функції провідника внутрішньої політики держави на місцях шляхом оптимального використання усіх наявних ресурсів (територіальних й загальнонаціональних).

2. Критична специфіка умов воєнного стану акцентує увагу на оборонні та безпекові питання, що спонукала законодавця передбачити можливість утворення військових адміністрацій, що перебирають на себе функції органів виконавчої влади на місцях. Отож, 25 обласних військових адміністрацій було створено 24 лютого 2022 р. – у перший день масштабної агресії РФ проти України. Відзначимо, що військові адміністрації, на відміну від місцевих державних адміністрацій, є тимчасовими державними органами. Крім того, спрямування, координацію та контроль за діяльністю військових

адміністрацій здійснює передусім Генеральний штаб Збройних Сил України, а також Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень.

3. Аналіз норм, що регламентують діяльність місцевих органів виконавчої влади в умовах воєнного стану, дають підстави стверджувати, що законодавець намагався доволі ретельно виписати повноваження військових адміністрацій. Фактична діяльність вказаних владних інститутів полягає у 1) запровадженні й здійсненні заходів правового режиму воєнного стану; 2) забезпеченні ефективного використання усіх наявних ресурсів для забезпечення функціонування відповідних територій; 3) управлінні об'єктами критичної інфраструктури й житлово-комунального господарства попри наявні й потенційні воєнні загрози; 4) управлінні гуманітарною сферою; 5) здійсненні ефективного публічного адміністрування з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану.

Отож, перший рік війни став свого роду стрес-тестом для національної управлінської системи, зокрема для місцевих органів виконавчої влади. Але в екстремальних умовах війни вказані інститути продемонстрували належний організаційний рівень і функціональну готовність до адекватної відповіді викликам воєнного стану. Свою роль у цьому відіграла більша увага й практична реалізація управлінської централізації з акцентом на інтереси національної безпеки та оборони. Зауважимо, що дихотомія централізації й децентралізації в умовах воєнного стану ще потребує свого теоретичного осмислення.

Література

1. Лопатюк К.Ю. Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2010. Вип. 12. С. 82–86.

2. Нагорний П.О. Специфіка повноважень місцевих державних адміністрацій як суб'єктів адміністративної нормотворчої діяльності в управлінні регіонами України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 134–139. URL: <http://nbuv.gov.ua/j->

pdf/FP_index.htm_2017_3_25.pdf (дата звернення: 25.01.2023).

3. Шаповалова І.О. Органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації: взаємодія і проблеми розмежування повноважень. *Економічний аналіз*. 2014. Том 17. № 3. С. 76–80.

4. Кіцул Ю.С. Адміністративно-правове регулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 200 с.

5. Сабурова Г.Б. Обласні державні адміністрації в системі державного управління та їх роль у комплексному забезпечення управлінських рішень. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2018. Том 29(68). № 1. С. 139–145.

6. Чернюк Л.Г. Місцеві органи влади в системі регіонального управління. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2779> (дата звернення: 29.01.2023).

7. Буглак Ю. Проблеми розмежування повноважень між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 70–75.

8. Ярмистий М. Місцеві органи влади в умовах воєнного стану: повноваження та співпраця військових адміністрацій з органами місцевого самоврядування. *Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування*. 4 квіт. 2022 р. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/mistseve-samovryaduvannya/2059/> (дата звернення: 29.01.2023).

9. Соколов В., Хижняк Д. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування: взаємодія і розмежування повноважень. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2009. Вип. 44. С. 144–150.

10. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

11. Мужикова Н.М. Органи виконавчої влади в Україні: правовий статус. Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2013. 100 с.

12. Сушинський О. Публічна влада та місцеве самоврядування: концептуальні аспекти. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Золочів–Львів, 27–28 трав. 2000 р.). Львів: Державність, 2000. С. 23–28.

13. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

14. Конституція України від 28 черв. 1996 р. (зі змін. та допов.). Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.01.2023).

15. Питання організації та функціонування пунктів незламності: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 груд. 2022 р. № 1401. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

16. Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад: Розпорядження Кабінету міністрів України від 30 груд. 2022 р. № 1219-р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

17. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни: Указ Президента України від 21 квіт. 2022 р. № 266/2022. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

References

1. Lopatiuk K.Yu. Administratyvno-pravovyi status mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 18: Ekonomika i pravo*. 2010. Vyp. 12. S. 82–86.

2. Nahorni P.O. Spetsyfika povnovazhen mistsevykh derzhavnykh administratsii yak subiektyv administratyvnoi normotvorchoi diialnosti v upravlinni rehionamy Ukrainy. *Forum prava*. 2017. № 3. S. 134–139. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_25.pdf (data zvernennia: 25.01.2023).

3. Shapovalova I.O. Orhany mistsevoho samovriaduvannia ta mistsevi derzhavni administratsii: vzaiemodiia i problemy rozmezhuvannia povnovazhen. *Ekonomichnyi analiz*. 2014. Tom 17. № 3. S. 76–80.

4. Kitsul Yu.S. Administratyvno-pravove rehuliuvannia diialnosti mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady. Lviv: LvDUVS, 2014. 200 s.

5. Saburova H.B. Oblasni derzhavni administratsii v systemi derzhavnoho upravlinnia ta yikh rol u kompleksnomu zabezpechenni upravlinnykh rishen. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Derzhavne upravlinnia*. 2018. Tom 29(68). № 1. S. 139–145.

6. Cherniuk L.H. Mistsevi orhany vlady v systemi rehionalnoho upravlinnia. *Efektivna ekonomika*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2779> (data zvernennia: 29.01.2023).

7. Buhlak Yu. Problemy rozmezhuvannia povnovazhen mizh orhanamy vykonavchoi vlady i orhanamy mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 1. S. 70–75.

8. Yarmystyi M. Mistsevi orhany vlady v umovakh voiennoho stanu: povnovazhennia ta spivpratsia viiskovykh administratsii z orhanamy mistsevoho samovriaduvannia. *Bukovynskiy visnyk derzhavnoi sluzhby ta mistsevoho samovriaduvannia*. 4 kvit. 2022 r. URL: <http://bukvisnyk.cv.ua/misceve-samovryaduvannya/2059/> (data zvernennia: 29.01.2023).

9. Sokolov V., Khyzhniak D. Mistsevi derzhavni administratsii ta orhany mistsevoho samovriaduvannia: vzaiemodiia i rozmezhuvannia povnovazhen. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy*. 2009. Vyp. 44. S. 144–150.

10. Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 9 kvit. 1999 r. № 586-XIV. Verkhovna

Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> t (data zvernennia: 25.01.2023).

11. Muzhykova N.M. Orhany vykonavchoi vlady v Ukraini: pravovyi status. Chernihiv: Siverskyi tsentr pislidyplomnoi osvity, 2013. 100 s.

12. Sushynskiy O. Publichna vlada ta mistseve samovriaduvannia: kontseptualni aspekty. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Zolochiv–Lviv, 27–28 trav. 2000 r.). Lviv: Derzhavnist, 2000. S. 23–28.

13. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 trav. 2015 r. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (data zvernennia: 25.01.2023).

14. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cherv. 1996 r. (zi zminamy ta dopovnenniamy). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia: 15.01.2023).

15. Pytannia orhanizatsii ta funktsionuvannia punktiv nezlamnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 hrud. 2022 r. № 1401. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-2022-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 25.01.2023).

16. Pro zatverdzhennia planu dii orhaniv vykonavchoi vlady z vidnovlennia deokupovanykh terytorii terytorialnykh hromad: Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 30 hrud. 2022 r. № 1219-r. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1219-2022-%D1%80#Text> (data zvernennia: 25.01.2023).

17. Pytannia Natsionalnoi rady z vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 21 kvit. 2022 r. № 266/2022. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text> t (data zvernennia: 25.01.2023).

Valerii Tsymbaliuk

**ACTIVITIES OF LOCAL AUTHORITIES
UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW**

Institute of Law,
National University of Water Management and Environmental Engineering,
Oleksy Novaka street № 75, academic building № 8, 33000, Rivne, Ukraine
E-mail: v.i.tsymbaliuk@nuwm.edu.ua

***Aim:** to analyze the specifics of the activities of local authorities under the conditions of martial law. In this regard, the following tasks are implemented in the presented material: 1) the peculiarities of the legal status of local authorities under conditions of martial law are determined; 2) the content of the powers of local authorities under the conditions of martial law as the basis of their practical activities is revealed.*

***Research methods:** general theoretical and analytical in combination with systemic and complex approaches. **Results:** it is shown that a dualistic model of local power, represented by local state administrations and local self-government and implemented in the Ukrainian state-building practice. The author determined that the critical specificity of the conditions of martial law emphasizes defense and security issues, which prompted the legislator to foresee the possibility of the formation of military administrations that take over the functions of local authorities. **Discussion:** an analysis of the norms regulating the activities of local authorities under the conditions of martial law gives grounds for asserting that the legislator tried to write out the powers of military administrations rather carefully. The actual activity of the specified power institutions consists in 1) introduction and implementation of measures of the legal regime of martial law; 2) ensuring the effective usage of all available resources to support the functioning of the relevant territories; 3) managing critical infrastructure and housing and communal services despite of existing and potential military threats; 4) managing the humanitarian sphere; 5) implementing of effective public administration taking into account the peculiarities of the legal regime of martial law.*

***Key words:** state power; local authorities; martial law.*

Стаття надійшла до редакції 13.04.2023